

Peludna prognoza

dr. sc. Ivana Hrga i dr.sc. Barbara Stjepanović

Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“

U najraširenije bolesti današnjice ubrajamo alergijske bolesti. Alergija ili preosjetljivost je neuobičajena i prekomjerna reakcija imunološkog sustava na različite čimbenike okoliša. U novije vrijeme, poglavito u urbanim sredinama, najčešći uzrok alergijskih bolesti dišnog sustava predstavlja pelud koja čini mali dio od ukupnog broja čestica u atmosferi, ali je ujedno i najsnažniji prirodni alergen.

Karakteristika peludnih alergija je njihovo periodično pojavljivanje, vezano uz sezonu pojavljivanja određene vrste peludi u zraku. Vrste i koncentracije peludi u zraku ovise o geografsko-klimatskom području, vegetaciji tog područja i meteorološkim prilikama. No nisu sve vrste peludi jednako alergene. Da bi pojedina biljna vrsta bila alergena mora ispunjavati tri uvjeta: oprašivanje vjetrom, proizvodnja peludi u ogromnim količinama te postojanje alergeni spojeva koji će u doticaju sa sluznicom izazvati alergijsku reakciju. Jako alergena vrsta unutar peludi drveća uključuje pelud lijeske, johe i breze, od korovnih biljaka pelud pelina i ambrozije te pelud trava. Već 12 peludnih zrnaca lijeske (*Corylus* sp.) i pelina (*Artemisia* sp.), 20- 30 zrnaca ambrozije (*Ambrosia* sp.), 30 zrnaca breze (*Betula* sp.) i trava (Poaceae) te 50 zrnaca johe (*Alnus* sp.) u m³ zraka uzrokuju pojavu alergije. Koncentracije peludi breze, ambrozije, johe i lijeske na vrhuncu svoje polinacijske sezone mogu doseći i nekoliko tisuća peludnih zrnaca po m zraka.

Određivanjem broja peludnih zrnaca u m³ zraka po danu i determiniranjem vrste peludi pratimo dinamiku pojavljivanja pojedine vrste na temelju čega se baziraju dnevna izvješća, peludna prognoza i izrada peludnog kalendara. Osnovna svrha peludne prognoze je pružanje informacija građanima o prisutnosti pojedinih peludnih alergena ovisno o meteorološkim prilikama (3-4 dana), što osjetljivim osobama omogućuje prevenciju pojave simptoma te planiranje aktivnosti i putovanja. U Hrvatskoj razlikujemo dva klimatska područja: kontinentalno i mediteransko sa svojom specifičnom vegetacijom.

Zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ objavljuje peludnu prognozu u suradnji sa županijskim zavodima:

Zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije
Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije
Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije
Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije
Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije
Zavod za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije
Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije
Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije
Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije
Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije
Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Osobama alergičnim na pelud savjetuje se:

- informirati se o kretanjima peludnih alergena (pratiti peludnu prognozu)
- izbjegavati odlazak u prirodu za vrijeme sunčanog i vjetrovitog vremena
- za odlazak u prirodu izabrati dan nakon kiše, jer su tada koncentracije peludi u zraku najniže
- nakon boravka na otvorenom prostoru pri povratku kući oprati ruke, otuširati se, oprati kosu i presvući odjeću
- ne sušiti rublje na zraku u vrijeme visokih koncentracija peludi
- prekriti krevet i zatvoriti prozore u vrijeme najveće polinacije
- nositi sunčane naočale i šešire tijekom dana
- četkati i prati kućne ljubimce
- boraviti u zatvorenim i klimatiziranim prostorima
- uzimati redovito terapiju propisanu od liječnika.

Kontakt osobe:

Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“, Mirogojska cesta 16, Zagreb
Služba za zaštitu okoliša i zdravstvenu ekologiju, Laboratorij za aerobiologiju
tel: 01/ 4696 108

dr.sc. Ivana Hrga ivana.hrga@stampar.hr
dr.sc. Barbara Stjepanović; barbara.stjepanovic@stampar.hr
Ana Večenaj, dipl. ing.; ana.vecenaj@stampar.hr